

Gunilla utmanar

Hur kan Jesu förkunnelse och livsstil utgöra vägledning och påverka vår egen tro och sätt att leva kristendom på 2000-talet?

Det är inte enkelt.

Samhället har förändrats oerhört mycket under 2000 år och förutsättningarna ser helt annorlunda ut. Under 2017

och 2018 har Kvinnor i Svenska kyrkan som gemensamt tema för hela organisationen "Hållbar utveckling i Jesu efterföljd".

Vad innebär begreppen för dig? Hållbar utveckling. Jesu efterföljd. Leva kristendom på 2000-talet.

Gunilla Bäckström (bilden) utmanar oss att tänka över och diskutera vårt tema. Reflektera över – vad betyder detta för mig och vilka krav ställer det på mig?

Sid 3

Kvinnorna i Wittenberg

26 kvinnor följde med Lunds stiftsgrupps resa till Lutherjubiléet. Elsa Foisacks berättelse om att vara volontär i Wittenberg kan du läsa på KviSks hemsida och ett lockbete på sid 3

Ingegerd Hellbergs reseberättelse finns på sid 4

Kvinnomåltid – FrauenMahl – en festmåltid på torget i Wittenberg mitt på torget, där cirka 500 kvinnor deltog och samtalade utifrån inledningsanföranden från scenen.

Foto: Gunilla Åkesson

Det är dags att höja våra röster

Så är det dags igen. Fyra år sen sist. Kvinnoglöd uppmanar dig att lägga din röst i valurnan. Vi vet att många struntar i att använda sig av möjligheten. Men det blir allt viktigare att så många som möjligt påverkar vem som sitter i församlings- och stiftsfullmäktige och i kyrkomötet.

Genom den enkla handlingen att rösta kan vi bidra och påverka den kyrka vi vill ha i Sverige.

Kan vi i KviSk höja valdeltagandet? Ett högt valdeltagande har betydelse, både för den demokratiska grunden och utfallet av valet.

I år räcker det inte att välja en kvinna. Tänk på att rösta för att bibehålla demokratin i Svenska kyrkans organisation, särskilt nu när det finns odemokratiska krafter som försöker påverka kyrkan. Sverigedemokraterna har uppmanat sina medlemmar att gå in i kyrkan enbart för att kunna rösta.

Att leva i efterföljelse, följa efter Jesus, är också att skapa förändring för det goda (fred, jämställdhet, kärlek till människor). Det kan varje medlem i kyrkan bidra till genom att rösta.

Din röst är viktig!

Redaktionen

andlighet – engagemang – gemenskap – kvinnokraft

Här står vi – med raka ryggar

Hälsningen från FrauenFestTag i Wittenberg, med evangeliska kvinnor från hela världen, ligger framför mig. Tack vare Luthers mod vid riksdagen i Worms då han vågade stå fast vid sina teser om frihet, nåd och rättfärdighet kunde platsen utanför Slottskyrkan i Wittenberg lördagen den 12 augusti 2017 fyllas av prästvigda kvinnor, biskopar och diakoner från en stor del av världen.

Under vår resa i Tyskland hade vi två lettiska kvinnor med oss i vår buss. De vittnade om sin situation. Sedan 2016

krokryggig kvinna och rätar upp henne. Symboliken är så stark. Jesus vill se oss rakryggade, stärkta och engagerade för det rätta. Kvinnor som bär varandras bördor för att alla ska kunna känna sig respekterade och inte alltför betygda av oro och bekymmer. Kvinnor som kämpar för hållbar utveckling, en överlevande Moder Jord, en mänsklighet som lever av kärlek och rättvisa. Det är de små återkommande

En skara prästvigda kvinnor, biskopar och diakoner vid FrauenFestTag – Kvinnofestdagen i Wittenberg

att stötta kvinnor i ledande positioner och engagera oss på olika sätt. Att låta Jesus bli vår ledarörebild i olika situationer. Katharina von Bora som var gift med Martin Luther sade för 500 år sedan: Gud gav oss detta liv. Det är vårt liv. Ingen får ta det ifrån oss. Låt oss leva det.

Låt oss leva våra liv rakryggade med ett engagemang för en rättvisare värld, ett hållbarare livssätt i Jesu fotspår.

Gunilla Åkesson
Ordförande i KviSk

Krönika

får ingen kvinna prästvigas i Lettlands evangelisk-lutherska kyrka. Alesja och Rutine gjorde starkt intryck på oss genom sin vilja att kämpa, att bevisa att kvinnor är lika mycket värda som män, att även kvinnor kan tjäna som präster i en evangelisk kyrka. Våra böner följer dem.

En av mina älsklingstexter i Bibeln är från Luk 13 då Jesus botar en

handlingarna som till slut ger resultat. Det är viktigt att vi gör som vi säger. Låt oss samlas till bordssamtal, temavandringar, brobygge och lyfta frågorna kring Hållbar utveckling i Jesu efterföljd.

Vi ska vara rädda om vår möjlighet att påverka. Den är inte självklar ute i världen. Genom att engagera oss i kyrkovalen har vi kunnat påverka genom att kryssa fram kvinnor. Vi kan fortsätta

Birgitta Nyrinder In Memoriam

Birgitta Nyrinder. Foto: Elisabeth Enger

Med sorg mottog jag budskapet i början av juli att Birgitta Nyrinder, KviSks förra kassör, avlidit. Birgitta var en stark kraft inom KviSk, en god vän och hon betydde även mycket för att vårt nätverk i Karlstads stift skulle växa och bli livskraftigt.

Här ett kort utdrag ur Kerstin Bergmans minnesord över Birgitta.

Elisabeth Enger

Birgitta kom med i vår krets av en särdeles lyckosam tillfällighet. Det var den 8 mars 2007. Vi skulle ha årsmöte i LinKviSk på kvällen. I ett gathörn träffar jag då på en bekant pratande med en obekant. Vi presenterades för varandra och ur mig slapp det bekymmer som låg överst:

– Jag behöver en ordförande till årsmötet i kväll.

Den nya bekantskapen Birgitta Nyrinder erbjuder sig och jag tror inte mina öron. Men hon dyker snabbt upp på kvällen och leder årsmötet med van hand.

Birgitta skulle just gå i pension och fick med detta ett, ja flera meningsfulla uppdrag. Hon hade börjat läsa idéhistoria på universitetet. I riksstyrelsen förstod hon snabbt det fina med den bärande idén i det som senare blev boken *Moder Jord i klimakteriet*, som hon åtog sig redigera.

Nu är tre av mina medarbetare i styrelsen döda, Mariann Sönnebo, Hilda Lind och Birgitta Nyrinder, alla yngre än jag själv. Requiescant in pace. Må de vila i frid.

Kerstin Bergman
ordf i KviSk 2006-2009

Läs hela Kerstins minnesord på
www.kvinnorisvenskakyrkan.se

Kvinnoglöd nr 3/2017 Årgång 7. Kvinnoglöd är ett nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska kyrkan KviSk och publiceras 4 ggr/år på hemsidan www.kvinnorisvenskakyrkan.se. Nyhetsbrevet trycks även på miljövänligt papper hos Silanders Grafiska AB i Göteborg.

Manusstopp för nästa nummer: Fredagen den 10 november 2017

Ansvarig utgivare: Gunilla Åkesson. Redaktör: Elisabeth Enger. Redaktionsråd: Gunilla Bäckström, Luleå stiftsgrupp, Marianne Staaf-Gällin, Härnösands stiftsgrupp, Bulle Davidsson, Linköpings stiftsgrupp, Ragnhild Greek, Stockholms stiftsgrupp

Redaktionsadress: Elisabeth Enger, Låbyn Hagen 501, 662 91 Åmål. Bidrag kan även mejlas till eenger.hagen@gmail.com

Att verka i Jesu efterföljd

Termen Hållbar utveckling i vårt tema för året handlar om hur människor använder Moder Jords resurser, hur varje människa lämnar sina individuella ekologiska fotavtryck som hennes levnadsmönster skapar, och där målet är att inga fotavtryck skall lämnas som stjälar resurser från framtida livsbetingelser.

Det handlar även om maktstrukturer, samhällsbyggande, meningsfulla aktiviteter och meningsfullhet i ett större existentiellt perspektiv. Här förutsätts att människan kan göra medvetna val vad gäller exempelvis hur vi bor, hur vi

En kristen kyrka kan inte undgå att ta politisk ställning. Den uppenbara slutsatsen är, att ett sätt att leva kristendom i 2000-talet innebär ett medvetet feministiskt och andligt ställningstagande, hävdar Gunilla Bäckström.

värmer våra hus, hur vi färdas/reser och vilken mat vi äter.

Vad innebär begreppen Människans behov/hälsa, resurser, utveckling?

Jesu efterföljd

Jesus var profet av Guds rike i protest mot ekonomiska och politiska orättvísor. Han var en radikal kritiker till sin samtids orättfärdiga maktstrukturer, vilka kanaliserade rikedomar till några få och dömde ut den stora massan till

Bodde volontärerna i Katarinas rum?

Elsa Foisack, Madeleine Anderberg, Lisbeth Malmström och Kerstin Ekblad var volontärer i Wittenberg under Lundaresan till Lutherjubiléet. Som volontärer var de med och förberedde Kvinnornas dag den 12 augusti.

De fyra bodde i ett vindsrum i Crnach Haus.

– Vi levde oss in i tanken att det kanske var här Katarina von Bora fick bo när hon kom till Wittenberg och togs om hand av Barbara och Lucas Cranach, den berömde målaren, skriver Elsa

Gunilla Bäckström och Inger Ödebrink under en av fredsvandringarna i Skellefteå. Ett sätt att leva efter vårt tema. Foto: P-O Sjödin/Skellefteå pastorat

fattigdom. Rörelsen var påfallande inkluderande till sin hållning och bröt mot de rådande skarpa sociala gränserna.

Jesus ägde förmågan att använda hela sin fysiska kropp för att göra sin förkunnelse begriplig, både i känsla, tanke och handlingar. Han använde

lera det han uppvisade som Ordet (det verbala språket) Guds ande (bildspråk och andra kreativa uttryck) samt Vishet (förkroppsligade uttryck och utförda handlingar).

Hur kan vi fortsätta att leva och verka i den andemening som Jesus gav ut-

Tema: Hållbar utveckling i Jesu efterföljd

bilder och metaforer när han talade, som väckte igenkännande hos lyssnaren, och han utförde handlingar som var påtagliga, meningsfulla och tillförde gott i människornas upplevda verklighet.

Med teologiska begrepp kan vi formu-

tryck för? Jag menar att en kristen kyrka inte kan undgå att ta politisk ställning. Den uppenbara slutsatsen är, att ett sätt att leva kristendom i 2000-talet innebär ett medvetet feministiskt och andligt ställningstagande.

För mig kan det sammanfattas som Frid i sinnet och Fred i yttre handling = shalom. Varje individs handlingar ska födas fram ur visionen att Guds rike kan förverkligas i detta liv i gemenskap med andra människor, oavsett tro, etnicitet, kön (feministiskt perspektiv), sexuell läggning, funktionsförmåga eller social klasstillhörighet. Enligt FNs deklaration om mänskliga rättigheter samt inom ramen för det framväxande paradigmet om Naturens, Skapelsens, rättigheter.

Samtal och bibelstudier stod på programmet. Foto: Madeleine Anderberg

Foisack i sin reseberättelse som du kan läsa i sin helhet på

www.kvinnorisvenskakyrkan.se

Gunilla Bäckström
Luleå stiftsgrupp
Kvinnoglöds redråd

I tid då kvinnors utsatthet ökat var det ofattbart stort att få stå i Katharina Luthers museum på Katharinenstrasse 11 i Torgau vid Elbe. Där i ett litet hus i en liten lägenhet som utgör museet levde och dog Katharina den 20 december 1552. Där kan besökarna läsa väggtext, som uppger att Katharina Luther född von Bora "följdes av en stor offentlighet" på begravningsdagen.

Vilket äreminne!

Vilket äreminne över en kvinna som likt jungfru Maria vågade stå upp och stiga ur ramen för vad som förväntades av en kvinna; till på köpet en nunna! Gravsten med porträtterad Katharina finns i koret i Marienkirche där begravningen hölls. Tänt ljus och röd ros smyckar stenen.

Tjugosex kvinnor steg på buss i Lund för Luther-resa via Danmark till Erfurt i den östra delen av Tyskland. Sedan följde fyra intensiva, faktaspäckade dagar i Eisenach, Eisleben, Halle och Torgau.

Mängden intryck tar tid att smälta. Tyskland, särskilt östra Tyskland har satsat stort på 500-årsjubileet av Martin Luthers Reformation. Särskilt Eisenach med offentlig affischering samt Luther-citat, bland annat "Som man gör, så gör barn", upphängda på gator och torg.

I vissa stycken har man tagit i i överkant. Samtidigt har vi i Lunds stift å andra sidan gjort för litet och har mycket

Vill du bli medlem?

Gamla och nya medlemmar hälsar vi varmt välkomna!

Sätt in 100 kr på bankgiro 422-3699. Glöm inte ange namn, adress, födelseår och eventuell e-postadress.

Kvinnor som vågade kliva ur ramen

att lära, påpekade Marie Körner, en av resenärerna.

Mötet med i resan deltagande lettiska kvinnor gjorde starkt intryck på Birgitta Geijer, en annan av resenärerna. "Jag visste inte att kvinnor numera ej präst-vigs i Lettland." Resan har varit en fin fördjupning. Särskilt Wittenberg.

I Wittenberg inbjöd Evangelische Frauen in Mitteledeutschland till Frauen-FestTag med olika arrangemang och avslut i ekumenisk gudstjänst i Stadskyrkan på temat "Maria stod upp och gick ur ramen" Ungefär det upplevde Sally Stehager i bibelstudiet "Here we

Firat

stand today" med Gunilla Löfgrens berättelse om ett vårdträd som fick alla grenarna nedsågade.

Den slutsats man kan dra av detta är att även om vi blir "nedsågade (inramade av patriarkatet, skrivarens tillägg) intill stammen" så reser vi oss upp och börjar om på nytt med friska tag. Det var ett roligt och nyttigt bibelstudium tyckte Sally.

Svårare livspussel

Torgmötet i Wittenberg avslöjade att tyska kvinnor har mycket att stå upp för. I Tyskland är det mycket svårare för kvinnan att få ihop livspusslet än i Sverige. Tyskland tar intryck av Frankrikes barnomsorgssystem.

Kvinnor i Svenska kyrkans Lutherresa innehöll så mycket, mycket mer, Kvinnors gemenskap uppskattas stort. Resan "gick som på räls" utan incidenter med pass in i Sverige! Psalmsången i kapitalsalen i Augustinerklostret i Erfurt och i Martin Luthers dopkyrka i Eisleben tonar fram inom en liksom Marie Körners slutsats i Luthers dopkyrka: Vi måste tala med människor om dopet!

Dopkyrkan som restaurerats med ekonomiskt bidrag från UNESCO inför reformationsjubileet 2017. Himmelskt skön med dopgrav!

Ingerd Hellberg, Borlänge
Västerås stiftsgrupp

T v: Mariabild av Mariana Lepodus som togs emot vid gudstjänsten i Wittenberg.
T h: Katharina von Bora vid Lutherhuset i Wittenberg.

Overksam förbud mot atomvapen?

Jubel utbröt när ett avtal om förbud mot utveckling och användning av kärnvapen i juli röstades fram av 122 stater i FNs högkvarter i New York. Gabriella Irsten från IKFF, Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet, uppmanar nu Sveriges riksdag att snarast under-teckna och ratificera avtalet.

Fram till den 7 juli var kärnvapen det enda massförstörelsevapen som inte

Förbudet

förbjudits genom ett internationellt avtal.

Avtalet måste signeras och ratificeras av staterna innan det träder i kraft.

Avtalet är tandlöst då ingen av de nio kärnvapenmakterna och nästan inga Natomedlemmar stöder avtalet, menar många. Men Andreas Tolf, Svenska läkare mot kärnvapen, och Gabriella Irsten, IKFF, hävdar i en debattartikel i Dagens nyheter att avtalet är starkt:

– När normer förändras, påverkas alla stater oavsett om de är med i avtalet eller inte, vilket erfarenheterna från andra vapenförbud visat.

Deras syn på avtalets betydelse efter Nordkoreas provsprängning av ett kärnvapen, är oklar, då detta skedde under Kvinnoglöds pressläggning.

Swisha till KviSk!

Numera kan du swisha medlemsavgiften till KviSk. Skriv avsändare!

Numret är: 123 691 859 3.